

Cal reduir les possibilitats d'error, discriminació o corrupció judicial

El jutge Estevill i la presó provisional

S'EDUARD IBÁÑEZ

S'acaba de fer pública la sentència que condemna l'exjutge Estevill i l'advocat Piqué Vidal per suborn, prevaricació i detenció il·legal. És realment terrible descobrir que un membre del poder judicial, institució que té encomanada la protecció dels drets fonamentals de les persones i l'aplicació de la llei, ha traït la confiança que la societat li havia atorgat i s'ha comportat com un vulgar segrestador.

Aquest comportament no solament va causar danys enormes a les persones que va empresonar i extorquir per tal d'enriquir-se, sinó que també va danyar la credibilitat general de la justícia. Personalment recordo com, en aquells nefastos anys en què el senyor Estevill exercia el seu càrrec, quan jo visitava com a advocat els meus clients empresonats, sovint molts d'ells em preguntaven si existia alguna possibilitat de sortir en llibertat amb suborns. Jo, ingenu de mi, m'indignava pel fet que es pogués pensar que els nostres jutges actuessin de forma tan immoral i els deia que això era impossible en el nostre sistema. Malauradament, avui sé que m'equivocava.

En la meva opinió, aquesta corrupció judicial va ser facilitada per la mateixa llei, que dóna poder als jutges per empresonar discrecionalment una persona sense proves i abans de jutjar-la. És l'anomenada *presó provisional* (l'arma que utilitzava el jutge Estevill per co-

accionar), sota la qual es troben avui a Catalunya ni més ni menys que 1.629 persones, que representen un 20% de la població reclusa. Afortunadament, avui la llei ha limitat la capacitat dels jutges per decretar la presó provisional (en el seu moment, el jutge Estevill tenia la màxima llibertat per empresonar o excarcarar quan i com volgués, i així ho va fer), però encara tenen un marge de discrecionalitat enorme, la qual cosa és una porta oberta a l'error, a l'empresonament d'innocents o, el que és pitjor, a la lleugeresa, l'arbitrarietat o la corrupció. Això és possible perquè la llei encara permet empresonar basant-se en simples sospites de culpabilitat quan hi ha "risc de fuga" o quan el sospitós té antecedents. No ens ha d'estranyar, doncs, que periòdicament tinguem notícies de persones que han passat mesos o anys en presó provisional per un delicte que no havien comès o per una acció que no era delicte. I no hi ha indemnització que pugui reparar el mal causat.

Molts juristes i pensadors demanen des de fa tres segles que se suprimeixi o limiti dràsticament la presó provisional, i qüestionen que el jutge pugui empresonar ningú abans de demostrar-se en un judici la seva culpabilitat. Així, Hobbes (s. XVII) afirmà que la presó provisional no és una pena, sinó "un acte hostil" contra el ciutadà, "com qualsevol altre dany que s'obliga a suportar a un home a l'encadenar-lo o

JAUME BATLLE

tancar-lo abans que la seva causa sigui escoltada". Voltaire (s. XVIII) afirmà que "la forma com s'arresta cautelarment un home en molts Estats s'assembla massa a un assalt de bandolers". En la mateixa línia es pronunciaren molts altres pensadors, que denunciaren l'"atrocitat", la "barbàrie", la "injustícia" i la "immoralitat" de la presó provisional i demanaren límits a l'arbitrarietat judicial. A finals del segle XIX, Concepción Arenal es lamentava que "imponer a un hombre una pena tan grande como es la privación de libertad, una mancha en su honra com es haber estado en la cárcel, y esto sin haberle probado que es culpable y con la probabilidad de que sea inocente, es cosa que dista mucho de la justicia...". I en un altre moment digué: "Si se escribiese la historia

de las víctimas de la prisión preventiva se leería en ella una de las más terribles acusaciones contra la sociedad".

Malauradament, la presó provisional es va mantenir i, el que és pitjor, es va ampliar el seu ús. A la Itàlia feixista, a l'Alemanya nazi o a la Unió Soviètica, la detenció sense judici i sense proves es va utilitzar de forma massiva contra la delinqüència comuna i la dissidència política. Però també als països democràtics la presó sense judici és una constant. Així, en les últimes dècades s'ha utilitzat com l'arma per excel·lència per combatre la inseguretat ciutadana, la reincidència, el tràfic de drogues o el terrorisme. Països amb una llarga i impecable tradició democràtica, com els EUA i la Gran Bretanya, han convertit la presó indefinida, sense judici, sense proves i sense cap acusació, és a dir, el segrest, en l'instrument bàsic per lluitar contra el terrorisme d'Al-Qaida. En fi, gairebé a tot arreu es veu la presó provisional com una manera de castigar immediatament el delinqüent, un remei contra la lentitud de la justícia o una bona resposta a determinats sentiments col·lectius d'indignació o inseguretat generats pel delicte, expressats o magnificats pels mitjans de comunicació, que sovint donen per suposat que els acusats han d'anar immediatament a la presó.

És hora ja que posem fi a la presó provisional o la reconvertim en quelcom absolutament excepcional. Es tracta d'evitar que els innocents siguin empresonats i reduir les possibilitats d'error, discriminació, arbitrarietat o corrupció judicial. I l'única fórmula és que la llei la limiti exclusivament a aquells casos en els quals existeixin proves aclaparadores d'un crim gravíssim, i que s'obligui a fer el judici en pocs mesos. En la resta de casos, la regla ha de ser la llibertat de l'inculpat fins que no es demostrï la seva culpabilitat en un judici just.

• EDUARD IBÁÑEZ. ADVOCAT. DIRECTOR DE JUSTÍCIA I PAU DE BARCELONA

La política del pas a pas igual a zero

JOAQUIM MONTCLÚS

Recentment el president Pujol ha fet unes declaracions censurant les actituds i les declaracions fetes per alguns membres de l'actual govern de la Generalitat de cara a la situació de la llengua catalana al País Valencià. Pujol afirmava que durant el seu mandat es va ser més prudent, i parlava d'uns pactes secrets amb el govern del PP valencià per tal de no trencar la unitat de la llengua. També s'ha de dir que, quan es pacta alguna cosa i per regla general, sempre hi ha contrapartides, i el senyor Pujol no ha parlat d'aquest fet. Malgrat aquestes declaracions i els exemples exposats, tot plegat, els resultats que es van aconseguir van ser zero, i el preu que es va pagar segur que va ser molt alt. Potser votar a favor del transvasament de l'aigua de l'Ebre?

La situació actual de la llengua i la cultura catalana al País Valencià és herència dels governs anteriors. Possiblement, durant aquests anys, fruit d'a-

quests pactes o acords, es guardaven una mica les formes, però, mentrestant, se silenciava la llengua i no se la deixava avançar i, el pitjor de tot, es frustraven les actituds i reivindicacions de les persones que més hi creien i estaven més compromeses. Durant aquests anys, en les meves estades a la capital del Túria, recordo molt bé veure el patiment i la desesperació d'alguns membres que ara formen part de l'actual Acadèmia Valenciana esperant alguna ajuda del Principat que mai arribava. Durant aquests anys la política dels governs de la Generalitat de Catalunya de cara al País Valencià no va ser la correcta, i a les evidències em remeto. Quant a l'actuació dels socialistes valencians, també s'ha de dir que tenen molta culpa de la situació actual. Quan van governar van ser massa prudents i sempre anaven a remolc del PP.

A la Franja de Ponent i a les Illes, des d'un principi, es va actuar amb més valentia i, malgrat les dificultats, les coses

anaren per altres camins. La Franja, si no fos per la política del conseller Max Cahner, segur que avui tindria una situació molt pitjor que la del País Valencià, i si la llengua encara no és oficial, en una bona part es deu al poc interès dels governs posteriors de la Generalitat de Catalunya, que mai es van preocupar. Tot això demostra que des del Principat, fa molts anys, no s'ha fet cap política coherent i seriosa de cara a defensar la llengua i la cultura als Països Catalans. Tot el que s'ha fet es pot resumir en la concessió d'algunes subvencions a certes entitats per fer una mica de focs d'artifici i poca cosa més.

La situació actual de la llengua i la cultura als Països Catalans és molt difícil, però diuen que mentre hi ha vida hi ha esperança. Correspon al govern de la Generalitat de Catalunya, com a principal conductor, agafar el timó i desenvolupar la millor política per intentar redreçar la difícil i complicada situació.

S'ha de reconèixer que durant els

primers governs del president Pujol es van fer importants avenços però, sobretot en els darrers anys, les coses van anar bastant malament. No voler veure això és estar un xic cec i assemblar-se als del PP, amb les seves dèries i cabòries, en voler justificar la pèrdua de les darreres eleccions.

Criticar i rebatre les posicions d'ERC perquè a vegades parteix del tot o no res, i voler contraposar la política del pas a pas quan els seus resultats, com s'ha demostrat, han estat negatius, és inadmissible. La política del pas a pas dels temps de la Lliga i Cambó al final va ser zero, i la del president Pujol, després de passar comptes, també. La política del tot o no res també sol acabar en zero, però si arriba a ser tot, les coses canvien per complet. Amb la força que avui ja comença a tenir ERC, quan pot i actua amb valentia i fermesa, demostra que parlant clar i català i anant per totes es poden aconseguir coses molt importants.